

The International Scientific Association "Sciences & Genesis"

"SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS 2015"

International scientific and
practical congress

20 February 2015
in Vienna (Austria)

The International Scientific Association
“SCIENCE & GENESIS”
<http://science-genesis.com/>

“SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS 2015”

20 February 2015 in Vienna (Austria)

Vol 1

Vienna (Austria)
2015

ISBN 978-9-091566-13-8

The European Scientific and Practical Congress “**SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS 2015**”
Published by order of the Scientific Presidium of the Council of the International Scientific
Association “Science & Genesis”.

Scientific and practical edition: , Austria, 20 February 2015. Publishing Center of The International
Scientific Association “Science & Genesis”, Prague, Czech Republic, 2015, Volume 1, p. 204.

“SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS 2015” is a scientific edition, focused upon the academic
perspectives of science. While striving for a balance of theory and application, edition is ultimately
dedicated to developing theoretical constructs. Its strategies are to invite and encourage offerings from
various disciplines; to serve as a forum through which these may interact; and thus to expand frontiers
of knowledge in and contribute to the science. In this role, editions both structures and is structured by
the research efforts of a multidisciplinary community of scholars.

Benefits to authors

We also provide many author benefits, such as free PDFs, a liberal copyright policy, special discounts
on r publications and much more.

Please see our Guide for Authors for information on article submission. If you require any further
information or help, please visit our support pages: <http://http://science-genesis.com>

Theses of reports are presented in author’s edition as of international and national legislation on the
date of the Congress.

Published in author’s edition. Editorial department is not responsible for the contents.

Editorial opinion may be different from the views of the authors.

Please, request the editors’ permission to reproduce the content published in the journal.

ISBN 978-9-091566-13-8

9 789091 566138

© Authors, 2015

Кротенко Л. Б.

преподаватель,

Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова

Кафедра философии языка, сравнительного языкознания и перевода

г. Киев, Украина

РЕАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ В ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Наше дослідження відбувається у просторі категорії зв'язності, де об'єктом наукових розвідок є категорія зв'язності у художньому тексті, а предметом – способи та засоби реалізації категорії зв'язності у постмодерністському тексті на основі лінгво-епістемних компонентів антропоорієнтованої системи зв'язного постмодерністського тексту.

Постмодернізм як сучасна домінуюча течія світової культури, мистецтва і світосприйняття в цілому, представляє хаотичну картину дійсності. Мозаїчна картина сучасного постмодерну з його трагічним і катастрофічним досвідом знаходить своє відображення у постмодерністському дискурсі. Завдяки своїй нелогічності та хаотичній сутності, постмодерністський дискурс руйнує типові зв'язки і канони та пропонує свою систему логіки, структури, яку не можливо оцінювати та вивчати за допомогою традиційних дискурсивних формацій, що застосовувалися для аналізу дискурсу модерну.

Сучасне мовознавство еволюціонувало від раціоналістичної онтології до постмодерністської дискурсивної із антропоцентричним підходом. На зміну структуралістській парадигмі приходить когнітивно-комунікативна, яка направлена на вивчення ментальних та мовно-комунікативних процесів, і методологічної базою якої є Постмодернізм, а предметним полем є дискурс, текст та його компоненти [7].

Сучасна лінгвістична типологічна наука орієнтована на дослідження структурно-функціональних характеристик мовних одиниць шляхом аналізу тих мовних засобів, що лежать в основі структури такої одиниці. Основною структурною одиницею нашого дослідження є текст. Сучасна текстологія характеризується антропоцентричним спрямуванням наукових досліджень у галузі постмодерністського художнього тексту, однією з основних характеристик якого, зокрема, є категорія зв'язності.

Теорія категорії зв'язності постмодерністського художнього тексту витлумачується у нашому дослідженні з позиції антропоцентризму (Ю. Назарук) [4], доцільності, тобто виконувати комунікативне завдання у тій ситуації, де він відбувається (Л. Валеева, Е. Jasinskaja) [2, 9], та повної перцепції авторського стилю текстопородження, і визначення такого тексту зв'язним, можливим до сприймання враховуючи особливості постмодерністських кодів текстотворення (Д. Фоккема, Д. Лодж, Р. Барт, М. А. Можейко, І. П. Ільїн) [3].

Поняття дискурсу відштовхується від поняття мови самої по собі та набуває риси реалізації різноманітних соціальних напрямків. Дискурс у письмовій зафіксованій формі трансформується в Текст [8]. Тотальна текстуалізація простору (за Ж. Деррідою) [3] дає поштовх до сприйняття Тексту як проекції на Людину, де текст є її сутністю, автопортретом, способом заявити про себе, можливістю проявити якості, які у „цивілізованому” суспільстві громадянин ховає у собі.

Ідея взаємодії Автору, Тексту і Читача у просторі категорії зв'язності полягає в тому, що між ними можна поставити знак рівності, підкресливши таким чином їхній взаємовплив та взаємозв'язок. Взаємовідношення між Текстом, Автором та Реціпієнтом встановлюються на основі комунікативної моделі, яка покликана актуалізувати цю взаємодію на підставі конкретних кодів. Кодами є своєрідні формули дискурсу, що складаються із знаків. Такі семіотичні коди зумовлені сучасним станом семіосфери, тотальною текстуалізацією інформативного простору, члени якого прагнуть до збереження власного Я та індивідуальності:

1. код „діалогу” та код „захисту власного Я” (у поєднанні) – означають антропоцентричну парадигму дослідження та комунікативну направленість дискурсу;

2. код „будування взаємин між Людиною та Текстом” означає в свою чергу побудову взаємин між Автором Тексту та Реципієнтом. А якщо враховувати той факт, що під час читання Реципієнт по своєму інтерпретує Текст, творячи таким чином свій власний, то такі відносини перетворюються на відносини між Текстом Автора та Текстом Реципієнта, між Текстом та Текстом, підтверджуючи таким чином думку Ж. Дерріди про те, що „все є текст”;

3. код постмодерністського текстопородження (Д. Фоккема, Д. Лодж, Р. Барт, М. А. Можейко) означає особистісно-авторський, алогічний, безструктурний, довільний вибір лінгво-стилістичних формацій для побудови тексту.

Категорія зв'язності у текстовому просторі є об'єднуючим та синтезуючим фактором, який допомагає передати інформацію від Автора до Реципієнта в оригінальній формі Автора, а знання способів та засобів реалізації категорії зв'язності у постмодерністському дискурсі допоможуть правильно інтерпретувати таку інформацію.

Категорія зв'язності тексту поділяється на когезію (лінійний внутрішньо-текстовий формально-граматичний зв'язок) та когерентність (нелінійний глобальний зв'язок між різними рівнями тексту та іншими текстами; зв'язок, що охоплює ширше поле семантичних та логічних зв'язків). Такий поділ фіксує положення способів реалізації категорії зв'язності один до одного та творить їхню специфічну систему у тексті.

Терміни, що використовуються для назви структурних компонентів системи постмодерністського зв'язного тексту і включають в себе певні мовно-стилістичні семантико-когнітивні способи реалізації категорії зв'язності, поєднують в собі лінгвістичні, соціальні, історичні та філософські аспекти. В основі їх формування покладені формації, які із самого початку позначають нелінгвістичний об'єкт. Трансформація їх у певну лінгвістичну сутність пов'язана із суцільною „текстологізацією” навколишнього простору (як зазначає у своїй статті М. М. Бахтін: „Де немає тексту, там немає й об'єкту дослідження” [1]) та антропоцентричним напрямком у науці. Такими засобами у нашому дослідженні є лінгво-епістемні компоненти. Лінгво-епістемний компонент – мовна одиниця (мовна сполука) із стилістичною функцією та семантико-когнітивним значенням, через яку реалізується закладений у неї епістемний прошарок певної семіосфери у тексті (дискурсі).

Вивчення реалізації *когезії* в постмодерністському дискурсі доводить, що локальна зв'язність включає в себе:

1) лінгво-епістемний компонент *Слід* (термін Е. Левінаса та Ж. Дерріди) [3] – реалізація когезії у постмодерністському художньому тексті через анафоричний та катафоричний вид зв'язку: дана сутність полягає у пошуковій референту;

2) лінгво-епістемний компонент *Аб'єкція* (термін Ю. Крістьєвої) [3] – реалізація когезії у постмодерністському художньому тексті за допомогою ситуативної синонімії лексем та експресивних конструкцій одного когнітивного поля: дана сутність полягає у визначенні та аналізі нового об'єкту („аб'єкту”) у поступовому розгортанні дискурсу.

Когерентність (тип глобального зв'язку) включає в себе:

1) лінгво-епістемний компонент *Влада* (термін М. Фуко) [3] – реалізація когерентності через багатозначність лексем у повторі в постмодерністському художньому тексті: дана сутність полягає у визначенні семантико-когнітивного значення „владного” семіо-простору;

2) код „діалогу” [5] та „захисту власного Я” – наративні засоби реалізації глобальної зв'язності тексту: така сутність полягає у визначенні семантико-когнітивної насиченості даної кодової системи;

3) *Ім'я тексту* (термін З. Тураєвої) [6] – лінгво-епістемний компонент та „архівно-інтертекстуальний” спосіб реалізації когерентності за допомогою заголовку як першо-знаку тексту.

Компоненти формують антропо-орієнтовану систему постмодерністського зв'язного тексту, де *Аб'єкцію* можна інтерпретувати із позиції Людини як бажання думати, мислити, що ілюструє діяльність мозку Людини, *Слід* – бажання відшукати, натрапити на істину, що так необхідна Людині як дихання, *Влада* – бажання жити, любити, керувати, що поєднує у собі веління серця, *Ім'я тексту* – тотожне імені Людини, а коди „діалогу” та „захисту власного Я” – як способи спілкування у соціумі.

Сутність постмодерністського тексту незвичайна. Аналіз таких текстів полягатиме в побудові інакшої шкали вимірювання текстуальності, категорій Тексту. Нами запропонована своя система способів та засобів реалізації категорії зв'язності, яка відображає не тільки лінгвістичні формації, а й складний епістемний процес, який передував становленню такої форми Тексту, яка називається Постмодерністською. Лінгво-епістемний компонент покликаний відобразити складову як постмодерністського дискурсу вцілому, так і реалізувати зв'язний постмодерністський текст. А оскільки у сучасному вимірі роль Людини виходить на керуючі позиції, то система лінгво-епістемних компонентів буде мати антропоцентричну направленість та ілюструвати людську сутність кожного текстового твору.

Список використаної літератури:

1. Бахтин М. М. Проблема текста // М. М. Бахтин. Эстетика словесного творчества. – М. : Искусство, 1986. – С. 297–325, 421–423 (прим.).
2. Валеева Л. В. Текстово-дискурсивная категория связности: проблематика [Электронный ресурс] / Л. В. Валеева // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Филология. – Симферополь, 2006. – №1. – С. 59–65. – Режим доступа до статті : www.nbuv.gov.ua/portal/.../index.html.
3. Ильин И. П. Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм [Электронный ресурс] / Илья Петрович Ильин. – М. : Интрада, 1996. – 256 с. – Режим доступа к кн. : www.gumer.info/.../Post/index.php.
4. Назарук Ю. А. Категория связности в аспекте внутритекстовой повторной номинации / Ю. А. Назарук // Вестник Самарского государственного университета. – Самарский государственный университет. – 2006. – № 10-2. – С. 197–203.
5. Современные теории дискурса: мультидисциплинарный анализ (Серия „Дискурсология”). – Екатеринбург : Издательский Дом „Дискурс-Пи”, 2006. – 177 с.
6. Тураева З. Я. Лингвистика текста: (Текст: структура и семантика) : [учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 „Иностр. яз.”] / З. Я. Тураева – М. : Просвещение, 1986. – 127 с.
7. Шевченко И. С. Когнитивно-прагматические исследования дискурса / И. С. Шевченко // Дискурс как когнитивно-коммуникативный феномен / [под общ. ред. Шевченко И. С.] : Монография ; пер. с укр. – Харьков : Константа, 2005. – 356 с. – С. 69–77. [Шевченко 2005]
8. Crystal D. An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages / D. Crystal. – Oxford : Blackwell, 1992. – 250 p.
9. Jasinskaja Ekaterina. Modelling discourse relations by topics and implicatures. The elaboration default / Ekaterina Jasinskaja // Constraints in discourse 2 / [edited by Peter Kühnlein, Anton Benz, Candace L. Sidner]. – Worcester Polytechnic Institute : John Benjamins Publishing Company, 2010. – 180 p. – P. 61–78.

Лідія Кротенко

викладач

*Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова
Кафедра філософії мови, порівняльного мовознавства та перекладу
м. Київ, Україна*

СПЕЦИФІКА ФОРМОТВОРЧОЇ ТА ЗМІСТОВОЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Майже всі знання людини стосовно дійсності закладено в мові. Як зазначає Назарук Ю. А., бачення світу, його розуміння та структурування синтезуються та закріплюються в системі мови